

Hoofdstuk 1 Jos en Mirthe krijgen geschiedenis

Tijd van Televisie en Computer 1950-heden

Lesbeschrijving Doel

- *De leerlingen maken kennis met het schoolvak geschiedenis
- *De leerlingen leren dat geschiedenis bestaat uit het doorvertellen van verhalen
- *De leerlingen leren dat allerlei voorwerpen en gebouwen om hen heen met geschiedenis te maken hebben

Aantal lessen 4

Lesonderdelen Vertelling 1. Introductieles Jos en Mirthe

Vertelling 2. Dia's en de oude kerk

Leerlingenboek

Verwerking

Les 1: Introductieles Jos en Mirthe

Jos en Mirthe Vos komen voor in alle delen van de methode. In het tekstboek staat in elk hoofdstuk als inleiding een kort verhaaltje om een verbinding te maken tussen vroeger en nu.

Jos en Mirthe wonen op een boerderij met hun ouders in de Betuwe.

Opa en oma Vos wonen ernaast in een kleine woning.

Opa en oma De Jong wonen in Buren. Naast Jos' en Mirthes moeder hebben zij nog een zoon Pieter.

Vertelling 1 JOS EN MIRTHE

De tweeling Jos en Mirthe komen uit school. Ze lopen naar oma. 'Eerst je thuiskleren aan!' roept moeder ze na. O ja, na de grote vakantie zijn ze die regel vergeten. Jos schiet zijn oude broek aan. Zijn zwarte klompen staan in de bijkeuken. 'Ik ga!' roept hij naar Mirthe. Maar Mirthe kan zich ook snel verkleden. Daar is ze al. Oma staat op de uitkijk. Ze is benieuwd hoe de eerste schooldag verlopen is. 'Daar heb je de tweeling', zegt ze. 'Hebben jullie al drinken op bij je moeder?' 'Dag oma. Ja, het tweede glas nemen we hier als het mag.' Oma heeft bramensap gekookt met veel suiker. 'Kijk eens, drink maar lekker op.' Oma vindt het gezellig dat haar kleinkinderen op hetzelfde erf wonen. 'We krijgen geschiedenis, oma. Wat gaan we dan leren?' vraagt Mirthe. 'Nou', antwoordt oma, 'kom eens rustig op de bank zitten. Geschiedenis krijg je toch sinds groep 1. Elke dag krijg je Bijbelse Geschiedenis.' 'Bedoelt u het Bijbelverhaal?' antwoordt Jos. 'Ja kind, dat is Bijbelse Geschiedenis, omdat het vroeger echt gebeurd is. De Heere heeft het op laten schrijven in de Bijbel.' 'O ja, door Mozes. En David maakte psalmen', weet Mirthe. 'Zie je wel', zegt oma, 'je kent al best geschiedenisverhalen.'

'Weet je ook iets over je eigen geschiedenis?' vraagt oma dan aan de tweeling. 'Ja', antwoordt Jos als eerste, 'ik ben in die sloot bij de knotwilgen gevallen, toen ik klein was.' 'Verschrikkelijk, dat weet ik nog goed', bedenkt oma. Gelukkig dat opa het zag. Die heeft je eruit getrokken. Toen ben je wonderlijk gespaard, hè Jos?' Ze trekt Jos een beetje tegen zich aan. Jos zwijgt. Sommige dingen kun je niet goed onder woorden brengen. Hij leeft nog, omdat de Heere opa op dat moment door het schapenweitje liet lopen.

Oma pakt een fotoalbum uit de kast. 'Eerst je koek helemaal opeten, want er mogen geen kruimels in het album komen', klinkt oma streng. 'We beginnen in het album achteraan, zo gaan we terug in

onze geschiedenis.' Op de laatste foto zit de hele familie aan een picknicktafel in het bos. 'Dat was vorige week, oma!' 'Ja, kind, zaterdagmiddag heb ik de foto afgedrukt en meteen ingeplakt.' Ze bladeren terug in het album. 'Kijk eens', ziet Mirthe, 'zo zag de boerderij er vroeger uit. Toen waren er geen dakramen. En de hooiberg was tot de grond met hooi. En hier lag een grote moestuin. 'Ja, daar is nu ons witte huisje gebouwd', zegt oma. 'Ha', fantaseert Mirthe, 'Ik zit dus eigenlijk niet op de bank, maar in de rode kool.' 'En ik ben in de bonen!' roept Jos.

Op een vorige bladzijde staat opa's brommer op de foto. 'Zo, die is echt van vroeger!' roept Jos. Daar stapt opa de kamer in. 'Wat hoor ik jou zeggen, Jos? Geen kritiek op mijn mooie oranje Sparta Moped! Daar had ik lang voor gespaard. En oma was er maar wat blij mee', knipoogt opa ondeugend. 'Oma!?' roept Mirthe. 'Ja, die ging lekker met haar witte helm achterop bij mij. Zie je? Mijn bromfiets had een duozitting.' Nou, die oma met een helm achterop bij opa op de brommer. Dat hebben Jos en Mirthe nooit gedacht. Gauw naar de volgende bladzijde. Wat zullen ze nog meer te horen krijgen?

Daar staat opa als jongetje naast grote grijze dingen met een deksel. 'Opa, wat zijn dat?' 'Dat zijn melkbussen. Wanneer mijn vader met de knecht gemolken had, moesten die melkbussen van veertig liter naar de weg gebracht worden. De melkrijder sjouwde ze op zijn vrachtwagen. Mirthe is naar buiten gelopen. 'Is dit zo'n melkbus, opa?' 'Dat klopt, Mirthe, oma heeft er een plantje ingezet. Zie je kinderen, geschiedenis vind je overal.'

Vertelling 2 DIA'S EN DE OUDE KERK

Zaterdagmiddag rijden Jos en Mirthe naar de stad. Mirthe heeft bramensap in haar fietsmand. Jos stopt een doosje eieren van zijn kippen onder de snelbinders. Ze gaan naar opa en oma De Jong. Opa doet de deur open. Hij is veel ouder dan opa Vos. Dat kun je goed zien. Opa loopt achter een rollator. Hij rijdt achteruit, want omdraaien lukt niet in het smalle gangetje. 'Fijn, dat jullie er zijn', klinkt oma's stem. 'We hebben geschiedenis op school', vertelt Jos meteen. 'Zo', zegt opa, 'waar ging dat over? Willen jullie vanmiddag weer geschiedenisles?' 'Ja, opa en oma Vos vertelden ook van vroeger. En ze lieten foto's zien.'

'Foto's, ja, ik heb nog een oude diap projector van jullie overgrootvader. Zal ik eens een slee met dia's laten zien?' 'Nee joh, dat vinden die kinderen veel te ouderwets', roept oma snel. 'Dat is juist leuk, oma! Ik wil die oude slee wel zien.' Jos denkt meteen aan de winter. Dan mogen ze de slee van opa vast gebruiken in de sneeuw. 'Jos, ga jij eens naar boven. In de witte kast staat op één van de diadozen: 'Van alles wat.' Even later staat een grijze plastic doos met een etiket met 'Van alles wat' op de eettafel. 'Zie je wel, er zitten twee sleden in. Eigenlijk heten ze magazijnen. Straks glijden ze door de diap projector.'

Opa heeft het apparaat al neergezet. De stekker erin, zodat de lamp van de projector gaat branden. Oma en Mirthe doen ondertussen de gordijnen dicht. 'We projecteren wel op de muur, hoor', zegt opa. 'Haal jij dat schilderijtje eens weg, Jos.' 'Grappig zeg, het lijkt wel een beamer. Heeft u geen laptop nodig?' 'Nee, die bestonden vroeger niet', antwoordt oma. Ze kijken alle vier naar het lichte witte vierkant op de muur. Ze zien allemaal zwarte stippen en strepen. 'Wat een stof op de lens', vindt opa. Hij veegt voorzichtig met zijn zakdoek.

Dan drukt opa op een grijs knopje. Er schuift een nieuwe dia voor de lamp. Op de muur zien ze een meisje. Dat lijkt Mirthe wel. 'Nee kind, dat is je moeder', antwoordt oma. Wat leuk! Op de volgende dia zien ze moeder met een grote herder. 'Ja, ja, dat was onze Bas. Wat een sterke hond was dat!' Dan volgt een dia met een lichtgroene auto. 'Onze Opel Kadett. Wat hebben we daar fijne herinneringen aan', mijmert opa. 'Is dat oom Pieter?' vraagt Mirthe. 'Ja, die zat lekker voorin. En dat zonder autogordels en hoofdsteunen. Op de volgende dia zien ze een zwarte auto. Die Volkswagen Golf was de eerste auto van oom Pieter.'

‘Nu stoppen hoor’, vindt oma. Opa’s kast zit nog vol met die ouderwetse diadozen. Met dit mooie weer gaan we naar buiten.’ De diaprojector zoemt nog een poosje na. Die moet afkoelen voor hij in de doos gaat.

Even later lopen ze de straat uit naar het centrum van het stadje. ‘Zullen we eerst naar de pannenkoekenbakker gaan?’ vraagt Jos, die altijd trek heeft. ‘Nee, daar gaan we nu voorbij. Die pannenkoeken worden vandaag vers gebakken, dus dat is helaas geen geschiedenis’, knipoogt opa. Ze wandelen door de oude poort. ‘Kijk eens om’, zegt oma, ‘dan zien we hoe laat het is.’ Oma wijst naar de zonnestralen die op een grote steen getekend zijn. De schaduw van de zon valt op een streep met een cijfer. Ze turen naar de zonnewijzer, maar het is niet duidelijk te zien. Jammer.

‘Opa, pas op!’ Ja, voor opa met zijn rollator lopen die oude straatsteentjes heel onhandig. Soms houdt Mirthe het trillende stuur van de rollator samen met opa vast. De kinderkopjes zijn zo ongelijk. ‘Wat een rare naam’, vindt Mirthe. ‘Dat zijn toch geen echte kinderhoofden, oma?’ Ze tilt haar ene been hoog op. ‘Welnee, kind’, antwoordt oma geruststellend.

Open, staat er op een groot bord langs het paadje naar de Sint-Lambertuskerk. ‘Mag je naar binnen, dan?’ vraagt Jos. In de zomer is de kerk ook geopend voor toeristen. Ze stappen door de hoge deuropening. Achter een grote tafel zit een ouder echtpaar. ‘Er is een verkoping’, fluistert Mirthe. ‘Kijk, speelgoed!’ De man staat op. ‘Ja’, antwoordt hij, ‘het restaureren van de oude kerk kost veel geld.’

‘Er staan allemaal echte kaarsjes op die kandelaar,’ zegt Mirthe opeens. ‘Gaat de koster die ’s zondags aansteken?’ ‘Dat weet ik niet’, antwoordt oma, wij bezoeken ’s zondags een andere kerk. ‘Maar er hangen nog andere lampen, zie je wel?’

Ze zien de mooie houten preekstoel. Op de bovenrand staan gouden letters. Jos leest *dat* en *bewaren*. ‘Opa, de Naam van God is toch niet goed geschreven?’ ‘Zachtjes praten, Jos. De mensen schreven vroeger anders. Zie je, er staat nergens een hoofdletter,’ antwoordt opa. Dan leest opa eerbiedig de hele tekst voor:

ja saligh zijn degene die het woort godts hooren ende dat selve bewaren. lucas cap. 11. vs. 28.

‘Wat betekent dat, Jos?’ Dat weet Jos wel: ‘Dat je naar de Bijbel moet luisteren.’ ‘Goed zo’, prijst opa, ‘dat is een deel van de tekst. Maar het *bewaren*, Jos, is helemaal onmogelijk van onszelf. Gelukkig, dat de Heere Jezus deze tekst op aarde heeft uitgesproken. Hij is de Zaligmaker.’

In de loop van de tijd zaten hier veel mensen om naar Gods Woord te horen, te bidden, de sacramenten te gebruiken, geld te geven en te zingen. Tot op deze dag mogen die oude woorden doorklinken in dorpen en steden. Alleen de Heilige Geest brengt het in de harten, ook van kinderen.

Achtergrondinformatie

Website over de stad Buren

Buren.Stad.nl - Alles over de stad Buren in de Betuwe

[Sint Lambertus Kerk Buren \(burenstad.nl\)](http://SintLambertusKerkBuren(burenstad.nl))

In de Sint-Lambertuskerk van Buren hangen kaarsenkronen van koper. Hans Rogiers maakte ze vijfhonderd jaar geleden. Uit een stam van koper kronkelen zes slangen. Op hun koppen zit een kaarsenhouders met een lekbak. Bij een concert steekt de koster de kaarsen aan. ’s Zondags verlichten gewone elektrische lampen de kerk.

Monumentendag

www.openmonumentendag.nl

De tweede zaterdag in september wordt er landelijk een monumentendag gehouden. Vele monumenten zijn gratis geopend voor publiek. Sommige gemeenten hebben in die week voor schoolklassen een speciaal programma.

Maak een zonnewijzer

Op www.natuurwijs.nl/natuur opdrachten staat een eenvoudige zonnewijzer om zelf met de kinderen op het schoolplein of in de tuin te maken.

zonnewijzer-n_02.pdf

Antwoorden verwerking

1. Opa en Oma Vos Opa en Oma de Jong
 Vader Vos Moeder Vos – de Jong
 Jos en Mirthe
2. Eigen antwoord.
3. Eigen antwoord.
4. Eigen antwoord.
5. In gesprek gaan met de leerlingen.